



העב והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב



מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת בהעלותך תשפ"א

גליון מס' 16 • שנה א'

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

פרשת בהעלותך

בהעלותך את הנרות. וברש"י חייך שלך גדולה משלהם. י"ל הכונה בדרך מוסר, הנה חלשה אז דעתו של אהרן, ובאמת לב נשבר ונדכה היא מדרגה גדולה בעבודה, זבחי אלקים רוח נשברה. וזהו שאמר לו על אותה חלישות הדעת חייך שלך גדולה משלהם, כי זבח זה הוא קרבן הנרצה לפני ד' ביותר. וכעין זה איתא בספח"ק עמ"ש בפ' שמיני קרב אל המזבח פירש"י לפי שהיה אהרן בוש א"ל משה למה אתה בוש לכך נבחרת, היינו לפי שאתה בוש ושפל בך זו מעלתך ולכך נבחרת לכהונה גדולה.

בהעלתך את הנרות. פירש"י למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכות הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות. תמוה למה זה חלשה דעתו, היה לו לבא גם הוא עם קרבנו ככל הנשיאים וכי מי עיכב בעדו, הלא הנשיאים הביאו מרצונם הטוב בלא שנצטוו על כך. ועוד צ"ב מ"ש לפי שכשראה אהרן חנוכות הנשיאים חלשה אז דעתו של היה עמהם, לכאורה לא יעלה על הדעת שמחמת קנאה חלשה דעתו הלא הוא זה שהכתוב עליו הכתוב (שמות ד יד) הנה אהרן אחיך וכו' וראך ושמח בלבן.

וי"ל דהיא הנותנת, אילו היתה הקרבת הנשיאים משום ציווי לא חלשה דעתו כי הם נצטוו ולא הוא ומה לו ולהם. אך יען כי הם הרגישו בנפשותם וגופם צורך להביא קרבנם לכבוד חנוכת המזבח וכמו"ש בספח"ק במדרגת אבותינו הק' שאיבריהם השיגו את רצון ד' מאלהים, לפיכך חלשה דעתו למה חסרה בנפשו הרגשה זו שימשכחוהו איבריו להביא קרבנו לחנוכת המזבח. ועז"ב באה תשובת הקב"ה שאתה מדליק ומטיב את הנרות, כלומר לגדולה מזו אתה מצווה ואין לך שייכות להבאת קרבנות לחנוכת המזבח, ע"כ לא נתעוררת מעצמך לעבודה זו.

בהעלותך את הנרות. פירש"י ועוד דרשו רבותינו מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומטיב. י"ל לומר הכונה בדרך מוסר, הנה הכהן הוא המוכיח מתקן ומטיב נפשות בני ישראל כידוע. ואמרו

חז"ל (ב"מ קז:) עה"פ התקוששו וקושו (צפניה ב א) קשוט עצמן ואח"כ קשוט אחרים, ואמרו (שם נט:) מום שבך אל תאמר לחברך, דהנה המוכיח לאחרים צריך שיהיה הוא עצמו מתוקן באותו ענין שאל"כ אין דבריו מתקבלים. וז"ש מעלה היתה שם שעליה הכהן עומד ומטיב, פי' קודם להטבת אחרים צריך שיהיה הוא עצמו מתוקן ועומד במעלה זו שמוכיח עליה ואז יוכל להטיב את הנרות נר ד' נשמת אדם.

בהעלותך את הנרות. פירש"י שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות. וקשה דהל"ל מטיב ומדליק דכך הוא סדר העבודה קודם מטיב ואח"כ מדליק. וי"ל דהנה פרשה זו נאמרה בר"ה ניסן יום חנוכת המזבח כמבואר בגמ' (גיטין ס.) שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם המשכן וכו' פרשת נרות וכו'. ובו ביום הדליק את המנורה בערב בפעם הראשונה, דהרי הדלקה היתה בערב וההטבה בבוקר, וביום זה עדיין לא הוצרכה להטבה כיון שלא הודלק בה מעולם, לכך אמר שאתה מדליק ומטיב את הנרות.

ויעש בן אהרן. להגיד שבחו שלא שינה. י"ל הכונה דאהרן זכה להשיג רצון ד' עוד קודם שאמר לו משה, וממילא לא הוצרך עתה לשנות סדר עבודתו כי מעצמו עשה כן. וז"ש ויעש בן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ד' את משה, פי' דמאליו עשה כאשר צוה ד' את משה, וזהו שבחו שידע לכוין בעצמו מעשה העבודה לשרשו במקום עליון.

והניף אהרן את הלויים תנופה. ג' פעמים נזכר כאן ענין התנופה, הך חדא ואח"כ והנפת אותם תנופה לד' ושוב בפסוק ט"ו ואחרי כן יבואו וכו' והנפת אותם תנופה. למה נשתלש ענין התנופה אעפ"י שלא נעשה להם אלא תנופה אחת. אולי י"ל רמז לכל דבר שבקדושה לעשותו בג' פעמים, כמבואר בספר הישר לר"ת (ס"ק ע"י ברא"ש סוף יומא ס"י כ"ח שרוב דברי חכמים משולשין כגון מגל זו מגל זו קופה זו קופה זו במנחות (סה), וכן מותר לך מותר לך, וכן אומרים כל נדרי ג"פ, והטעם הוא לחיזוק הדבר, והנה כאן מצינו רמז לכך מן התורה.

והעמדת את הלויים לפני אהרן ולפני בניו והנפת אותם תנופה לד'. צ"ב דהרי אהרן הוא שהניפם ולא משה ומאי קאמר אל משה והנפת. י"ל עפ"י מ"ש זקה"ק בספר מראה יחזקאל (מועדים דרוש ז' לשבת שובה ד"ה עוד נ"ל) בשם רבנו הרמ"מ מרימנוב עמ"ש בגמ' (יומא עא:) גבי שמעיה ואבטליון שאמרו להכהן גדול ייתון עממא לשלם דעבדין עובדא דאהרן ואל ייתון כו'. ופירש כי עובדא דאהרן הם הכוונות והיחודים שהיה הכהן גדול צריך לעשות בשעת העבודה בהזכרת השמות, ואותו הכהן גדול היה עם הארץ שלא ידע כלום רק העבודה בגשמיות, ולבעבור שאל יחסר המזג הוצרכו שמעיה ואבטליון לכוון בדברים העליונים הנ"ל והם עשו עובדא דאהרן. ומזה נשמע שאפילו אם הבעל תפלה אינו יודע לכוין הכוונות בשעת התפלה, מ"מ כשיש אדם בבהכ"נ שיכול לכוין הוא נחשב כמו הש"ץ כי שלוחו של אדם כמותו, וכמ"ש המפרשים לענין הכוונות של תקיעת שופר שגם אם אין התוקע יודע לכוין מ"מ עכ"פ המקרא לפניו יכוין עכד"ק.

וכן עדי"ז י"ל כאן, אם כי מדבר באהרן ובניו הקדושים, אבל עדיין היתה כונת עבודת התנופה נעשית ע"י משה רבינו וכוונותיו, אמנם עצם מעשה התנופה נעשה ע"י אהרן, וכמו"ש רש"י להלן עה"פ ויעש משה ואהרן, משה העמידן ואהרן הניפן וישראל סמכו את ידיהם, פי' הכל נעשה ע"י העמדה של משה, העמדה לשון הרמה.

ואתנה את הלויים לאהרן ובניו מתוך בני ישראל. פירש"י חמש פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה להודיע חיבתן שונפלו ואזכרותיהן במקרא אחד כמניין חמשה חומשי תורה. כבר נתבאר אצלנו בריש פ' במדבר שכן מצינו בכל חמשה חומשי תורה פתח דבריו בהזכרת חיבתן של ישראל. בספר בראשית תחילת דיבורו בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית. בספר שמות דיבור הראשון הוא ואלה שמות וכו' אעפ"י שמנאן בחייהן מנאן במיתתן להודיע חיבתן שנמשלו לכוכבים. בספר ויקרא פתח ויקרא אל משה וכו' לכל דברות ואמירות קדמה קריאה לשון חיבה. ובספר דברים פירש אלה הדברים לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהקעיסו לפני המקום בהן לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל, דוק ותשכח. ולפיכך הקדים ופתח גם ספר במדבר בענין

המנין שהוא מטעם חיתבן של ישראל, וכדאמרו חז"ל בספרי הובא ברש"י לקמן פ' בהעלותך עה"פ בחודש הראשון וגו' הנאמר בפסח שני דבאמת היה צריך להתחיל בפ' פסח שני שנאמרה בחודש הראשון ולמה לא פתח בזו מפני שהיא גנותן של ישראל שכל מ' שנה לא הקריבו אלא פסח זה בלבד, הרי לן הדהתורה עצמה שינתה סדר המקראות והקפידה לפתוח בשבח ובחיתבן של ישראל.

ויש להוסיף תבלין למה נמנו דייקא בחמשה זמנים אלו, והוא א' בבריאת העולם שנברא בשביל ישראל, ב' כשנצטוו על עשיית המשכן ושכנתי בתוכם, ג' כשהתחילו להקריב קרבנות אשה לד', ד' כשבא זמן השראת שכניתו ית' עליהם נמנו בשקלים שלא יהיה בהם נגף, ה' סרם כניסתם לארץ ישראל. והנה נרמזו זמנים האלו בפסוק, א' מתוך בני ישראל כנגד בראשית, ב' כנגד שמות לעבוד את עבדת בני ישראל באהל מועד, ג' כנגד ויקרא ולכפר על בני ישראל, ד' כנגד במדבר ולא יהיה בבני ישראל נגף, ה' כנגד דברים בגשת בני ישראל אל הקדש היינו בכניסתן לארץ הקודש.

ויעשו את הפסח במועדו. וברש"י גנותן של ישראל

שכל ארבעים שנה במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד. והנה התוס' (קידושין לו: ד"ה הואיל) ביארו הטעם שלא הקריבו פסח במדבר, ושוב הקשו דא"כ מאי גנות הוא להם, ותירצו דהך גופא שהוצרכו להתעכב מ' שנה במדבר גנאי הוא להם עיי"ש. ויש לבאר דהנה לעיל בריש הפרשה פירש"י דהקב"ה ניחמו לאהרן בעת שחלשה דעתו, חיך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות. וקשיא לן שאתה תדליק ותיטיב את הנרות מיבעי ליה למימר דהא עדיין לא הדליק, ועוד צ"ב במאי גדולה שלו משלהם. וי"ל עפ"י הידוע מספח"ק דהצדיקים פועלים בעבודתם ביחודיהם הקדושים את כל אלו התיקונים שהיו נעשים ע"י הכהנים משרתי השם בבית המקדש, ואדרבה היא מדרגה גדולה ביותר שהתיקונים נעשים שלא ע"י פעולה גשמית כלל, והנה קודם שהוקם המשכן היה נעשה התיקון של הדלקת המנורה ג"כ ע"י אהרן אך לא במעשה הנראה לעין, וז"ש הקב"ה לאהרן חיך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות, הלא אתה אינך צריך למעשה כלל שהרי אתה מדליק ומטיב גם עתה את הנרות אפי' קודם עשיית המנורה, וכל ענין עשיית המנורה אינה אלא להיות עדות לעולם שהשכינה שורה בישראל.

ובדרך זה יש ליישב דאמנם כן כל מ' שנה לא היו יכולים להקריב הפסח מחמת שלא היו נמולים וכו', אבל מ"מ אילו היו במדרגה עליונה היה קרבן הפסח נתקן בעבודתם ותפלתם בבחי' ונשלמה פרים שפתיו והיה נחשב להם כאילו הקריבו, וזהו גנותם שלא עלתה להם כן.

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם.

ובבעה"ט כתב אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם בגימטריא אלו שהיו נושאים אורנו של יוסף. והמעין יראה שאין המספר מכוון וכבר עמד ע"ז בס' עיטור בכורים עיי"ש. וי"ל שאם גימטריא אין כאן אבל נוסטריקון יש כאן אנשים ר"ת אלו שהיו נושאים אורנו של יוסף. והנה בגמ' (סוכה כה). נחלקו לדעת רבי עקיבא היו מישאל ואלצפן שנשאו את נדב ואביהו ולדעת רבי יצחק עוסקין במות מצוה היו עיי"ש, והנה אנשים תמן אתון מישאל אלצפן שנשאו נדב אביהו, וגם ישראלים שהיו נטמאים אל מות מצוה, ולכולי עלמא נטמאו במשא המת, כן אנשים אתון נשאים.

ותקעתם בחצוצרות וכו' והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם אני ד' אלקיכם.

פירש"י מכאן למדנו מלכיות עם זכרונות ושופרות שנאמר ותקעתם הרי שופרות, לזכרון הרי זכרונות, אני ד' אלקיכם זו מלכיות, והוא בספרי. לכאורה נרמזו כאן בסדר הפוך ולא כסדר שתיקנו לו חז"ל מלכיות זכרונות שופרות. וי"ל הנה בתרגום יוב"ע הוסיף ברם סטנא מתערבב לקל יבבותכון אנא הוא ד' אלקכון. הרי שנרמז כאן ענין ערוב השטן ע"י התקיעות, לכך נכתב בסדר הפוך כדי לערבבו שלא ידע סדרו הנכון.

והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ד' עמנו והטבנו לך. פירש"י מה טובה הטיבו לו וכו' דושנה של יריחו ת"ק אמה על ת"ק אמה וכו' מי שיבנה ביהמ"ק בחלקו הוא יטלנו ובין כך נתנוהו לבני יתרו. צ"ב היכן נרמז זה בכתוב. וי"ל טוב הוא הר הבית כמו"ש ההר הטוב הזה והלבנון (דברים ג כה) פירש"י ירושלים וביהמ"ק. והנה מדת הר הבית ת"ק אמה על ת"ק אמה (מדות פ"ב מ"א) מכוון כדושנה של יריחו, וז"ש הכתוב כי ד' דיבר טוב על ישראל פי' הבטיח להם לישראל את ההר הטוב ת"ק אמה, וכנגד זה יש ת"ק אמה דושנה של יריחו והיה הטוב ההוא וכו' והטבנו לך, אותן ת"ק אמה ינתנו לבני יתרו.

וארון ברית ד' נוסע לפניכם דרך שלשת ימים.

פירש"י זה הארון היוצא עמכם למלחמה וכו'. והיינו הארון שבו היו נתונים שבירי לוחות הראשונות. וצ"ב למה זה היה ארון זה נוסע לפניכם במסעות ובמלחמות ולא הארון שעשה בצלאל ובו לוחות הברית. וי"ל לרמז בזה ענין לב נשבר, כדי שיהיו היוצאים למלחמה נושאים עיניהם לשמים לישועת ד' ולא יבטחו בכחם וגבורתם. וזה יש לפרש במ"ש בגמ' (ברכות ג:) עמך ישראל צריכין פרנסה אמר להם צאו והתפרנסו זה מזה אמרו לו אין הקומץ משיביע את הארי אמר להם צאו ופשטו ידיכם בגדוד. וצ"ב מה ענין זה לזה וכי בשביל שחסרים פרנסה יצאו למלחמה, אך הענין ע"ד הנ"ל מכיון שראה לבם שבור מחמת דוחק הפרנסה אמר להם א"כ עתה הוא העת המוכשר לצאת למלחמה הנצרכת לנו כי לב נשבר ונדכה לא ישיב ד' ריקם ותגברו על אויביכם.

ובזה יש לומר מ"ש לעיל ענין החצוצרות וכי תבואו מלחמה בארצכם וכו' והרעותם בחצוצרות, הרעותם לשון שבירה כמו שכתוב תרועם בשבט ברזל, תרועה משבירת את הלב ואז נזכרתם לפני ד' אלקיכם, חצוצרות מבואר בספח"ק (עי' אגרא דכלה בשם המגיד מומעזריש) חצי צורות, וזה נרמז בשבירי לוחות מונחים בארון לפיכך ארון זה יוצא עמכם למלחמה.

ויהי העם כמתאננים רע באזני ד' וישמע ד' וכו'.

צ"ב מהו כמתאננים בכ"ף הדמיון, הול"ל מתאננים. עוד צ"ב מאחר שכתב שהתאננו באזני ד' פשיטא שה' שמע כביכול ומה הוצרך להוסיף וישמע ד'. וי"ל שדרך תואנתם היה בדרך מרמה, היינו שלא אמרו תלונותם בפה ממש רק אמרו שמנועים הם מהתאנון יען כי דבר זה יהיה רע באזני ד'. וז"ש ויהי העם כמתאננים ומה אמרו רע באזני ד', פי' לא נוכל לומר כי הדבר רע באזני ד', אבל וישמע ד' כי לפניו נגלו מחשבות אנוש ותחבולותיו ולא נסתור ממנו רמיתם.

והמן כורע גר ועינו כעין הברדלח.

הנה המן היה בו כל הטעמים שבעולם, והענין משום שלא היה בעל מראה מסוים משלו כי אילו היה לו מראה עצמי היה נמשך לטעם אחד השייך למראהו אבל מכיון שלא היה לו מראה עצמי אלא זך כבדולח דהיינו צלול ושקוף לכן נמצאו בו כל הטעמים ואינו דוחה שום טעם וכמו אבן טובה דפירש"י קריסט"ל שנראו בו כל מיני הגוונים כידוע. וכן הענין לדרך העבודה דמי שמזכך עצמו וכל רצונו רוחניות, נעדר הוא מכל נגיעה ופנייה לטובת עצמו ומקבל כל הטעמים ואינו דוחה לשום דרך ואופן בעבודת ד' אלא איפכא כולוהו אתנייהו ביה, וזה נתברר במזל מאחר דאין בו שום קנאה ושנאה יוכל מזלו להאיר לו בלא קטרוג ויטבון בטח. וז"ש והמן כורע גד, ג"ד הוא מזל טוב כדפירש"י בפ' וישלח (בראשית ל"א) עה"פ בא גד בא מזל טוב, והטעם משום דעינו כעין הברדולח, כלומר עין טובה כבדולח שהוא טוב לכל וכולוהו אנפין נהירין ביה.

הרגני נא הרג ואל אראה ברעתי.

בתרגום יוב"ע קטלני כדון במיתתא דנייחין בה צדיקא וכו'. צ"ב איזה מיתה ביקש ר"ל שהיא נייחא לצדיקים. י"ל כאן מסר את נפשו עבור הדור כדי לבטל ע"י מיתתו את הרעה כמו"ש מפני הרעה נאסף הצדיק, היינו ע"י מסירות נפש העלאת מ"ן תבטל הגזירה מעל ישראל וזהו נייחא לצדיקים. וז"ש הרגני נא הרג ואז תבטל הגזירה ולא אראה ברעתי.

ואם ככה את עושה לי. פירש"י תשש כוחו של משה כנקבה, לכן כתיב את. וקשה הרי על קב"ה קאמר את ולא על עצמו. וי"ל הכונה אם ככה אתה עושה אותי כנקבה, וז"ש אם ככה את עושה לי, פי' אתה עושה אותי בבחינת את וכו'.

ומי יתן כל עם ד' נביאים.

לכאורה תמוה דאם יהיו כולם נביאים כיצד ינהיגם. וי"ל דהנה אמרו חז"ל על משה רבינו פני משה כפני חמה וכו' (ב"ב עה). וביאורו י"ל דהנה מצינו כשברא הקב"ה את שני המאורות הגדולים טען הירח לפניו אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד (חולין לו), ובאמת יפלא למה לא באה החמה בטענה זו דא"א לשני מלכים וכו'. והענין הוא דיש מנהיג שאין לו השפעה על קהלו וא"כ הוא גדול ונישא על כולם, ויש מנהיג שבחכמתו יוכל להנהיג גם אם יש בקהלו גדולים וחשובים כמוותו, והחמה היא בבחי' זו ע"כ לא באה בטרונא. וז"ש משה כאן מי יתן כל עם ד' נביאים, כי היה מסוגל להנהיגם גם באופן כזה, וז"ש חז"ל פני משה כפני חמה.

כי אשה כושית לקח.

פירש"י כושית בגימ' יפת מראה, ואח"כ שוב כתב כי אשה כושית לקח מה ת"ל אלא יש לך אשה נאה ביפיה ואינה נאה במעשיה במעשיה ולא ביפיה אבל זאת נאה בכל, ואח"כ שוב כתב בד"ה האשה הכושית על שם נוייה נקראת כושית כאדם הקורא את את בנו נאה כושי כדי שלא תשלוט בו עין הרע. והנה אמנם שבחיה של צפורה הם דברי חז"ל בגמ' (מ"ק פז:) וכי כושית שמה והלא צפורה שמה אלא מה כושית משונה בעורה אף צפורה משונה במעשיה, והיינו שהיתה מצויינת במעשים טובים כדמוכח בגמ' שם, עכ"ז צ"ב למה הפליג רש"י כ"כ בזה ושנה ושלש שהיתה נאה במעשים ונאה בכל.

וי"ל בפשיטות דלכאורה כל הענין תמוה איך יתכן דאהרן הכהן ומרים הנביאה דברו לה"ר במשה רעיא מהימנא, וביותר שאין במעשהו שום פגם ח"ו אדרבה קדוש יאמר לו ומה זה היה להם לקטרג עליו. וי"ל דמאחר שהכירו בצפורה שהיא מופלגת כ"כ בכל המעלות ומשונה במעשיה הטובים מכל אדם, היו סבורים דא"כ לא היה לו למשה צורך לפרוש ממנה כיון שעם אשה צדקנית כזו לא היתה לו מניעה במדרגותיו הנשגבות והיה יכול לשמוע דבור השכינה מבלי לפרוש ממנה. וז"ש רש"י כושית בגימ' יפת מראה, דהנה כתב זק"ה בספר אגרא דכלה פ' חיי שרה למה נאמר ברחל שבח כפול יפת תאר ויפת מראה (בראשית כ"ט) וביאר דיפת תאר הכוונה צורת הפרצוף, דהיינו שחרות עינים ולא גדולות ולא קטנות וכן בחוטם הכל במישור ובמיצוע, ויפת מראה הכוונה על זיו קלסתר וכי"ב, והיינו שהוא ענין פנימי יותר מיפת תאר שהוא מורה על חצוניות בלבד.

וזהו תדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית אשר לקח, ולכאורה תמוה כי הם דברו במשה ולא באשתו א"כ מהו אודות האשה, וגם מהו נתינת טעם כי אשה כושית לקח, ולדברינו מובן שהוא הדבר אשר דברו, למה היה לו לפרוש מאשתו שהרי אשה כושית לקח והיינו נאה בכל ומצויינת בכל ויפת מראה בזיו קלסתר רוחני וא"כ לא הוה ליה לפרוש מאשה צדקנית כזו.

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה.

יש ליתן טעם לענוה זו מפני שהוא עלה לשמים ומשם ראה כמה קטן הוא האדם גרגיר עפר, וזאת לא היה יכול אדם אחר להשיג כי לא עלה איש למעלה.

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה.

צריך ביאור היאך יתכן זה שמשה רבינו איש האלקים ומלך כל ישראל יהיה ענו בתכלית יותר מכל האדם אשר על פני האדמה, וי"ל בדרך משל אם תתן על ראשו של איש כובע גדול גבוה מאד ורחב מאד יראה האיש לעין קטן מכפי מדתו באמת, וככל שיהיה הכובע יותר גדול כך יקטן האיש למראה עין, והנה על ראשו של משה הונחו כל הגדולות שבעולם, תפארת בראשו נתת לו, מה שאין האדם יכול להשיג בדעתו הכל ניתן בראשו, ותחסרהו מעט מאלקים, ע"כ היה נראה בעיניו שהאיש משה קטן מכל האדם.

תורתן של אבות דברי תורה מרבתינו הקדושים זיע"א

בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה וגו' ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה וגו' י"ל עם מה שאמר הה"ק ר' יהושע מבעלזא ז"ע הפ' (תהלים סג) צמאה לך נפשי כמה לך בשירי כו' כן בקדש חזיתין, דהנה העושה הכנה למצוה אין שום מניעה בהכנה דהא אפילו המלאכים אינם יודעים כוונתו ומחשבתו של אדם משא"כ בעשיית המצוה בפועל דאז רואים שהוא רוצה לעשות המצוה בזה יש פגיעות רע ומניעות ר"ל, וזה אמר דהע"ה צמאה לך נפשי דהיינו הכנה והמחשבה אל המצוה ודאי היתה בשלימות אלא אפי' כ"ן היינו עשיית המצוה בפועל בקדש חזיתין דהיינו עשיית המצוה ממש גם זה היתה בלי שום עכוב וזה רבותיה דדוד, ע"כ. ובוה יש לפרש כאן ויעש כ"ן אהרן דהיינו המצוה בפועל ממש היתה גם כן בלי שום עכוב. (אור מלא)

שאתה מדליק וממית את הנרות. לכאורה הפך הסדר דהטבה היא לפני הדלקה. ויש לומר שבדרך העבודה ראוי להיות בחי' סור מרע ואח"כ ועשה טוב שאל"כ הוי כטובל ושרץ בידו אבל יש לפעמים שאין להמתין עד שיטרה עצמו לגמרי כי מי יאמר זכיתי לבי אלא יתחיל בעשה טוב ואח"כ סור מרע וכמו שנרמז הענין בסדר הגש"פ קדש ורחץ רמז לבחי' עשה טוב ואח"כ סור מרע כמובא בספח"ק ובאמת אין הדבר מסור לכל אדם אבל אהרן הכהן ה"ל הכח לתקן גם בסדר הפוך ע"י קדושת אור המנורה ולכן היה קודם מדליק רמז לסור מרע כמו"ש מעט אור דוחה הרבה מן החושך ואח"כ מטיב היינו עשה טוב וז"ש לו שלך גדולה משלהם פ"י כחך גדול משלהם דלהם אין כח זה רק בדרך הפשוט סור מרע ואח"כ ועשה טוב ואילו אתה קודם מדליק ואח"כ מטיב. (תפוחי חיים)

ויען יהושע בן נון ויאמר אדוני משה בלאם כו'. שמעתי מאדוני אבי מורי קושיא עצומה על הא דפסק בש"ע יו"ד סי' רמ"ב סט"ו דאסור לקרות רבו בשמו וסיים הרמ"א אבל מותר לומר רבי מורי פלוני, וכו' הש"ך דכל זה שלא בפניו אבל בפניו בכל ענין אסור, וא"כ הדבר תימה האיך קרא למשה בפניו בשמו, ובימי חרפי אמרתי לתרץ דלכאורה יש לדקדק עוד הלא בלא"ה תיבת משה הוא מיותר והול"ל אדוני בלאם, וגם בתיבת המוקנא אתה נדחק רש"י בפירושו שהוא לשון נקמה.

אבל הנ"ל דהנה ידוע שכל מקום שפירש"י שני פירושים צריך לומר דעל פירוש האחד היה קשה קצת לכן פירש דבר אחר, וכן כאן נמי צריך לבאר דלפירוש הב' נמי קשה קצת לכן פירש פירוש הא' דאל"כ למה כתב כלל פירוש הא', אם כן אפוא יקשה לנו שאין לנו פירוש נכון כיון דעל כל אחד ואחד קשה, וע"כ צריך לומר דאלו ואלו דברי אלקים

יפוצו מעינותך חוצה מהנעשה ונשמע ב"מכון בני שלשים"

ספר אגרא דפרקא מאת רבינו מהרצ"א מדינוב זיע"א

"אם נשמע איזה דיבור של תורה נשמרנו בלבנו לחזור אותו תמיד כדי שלא ימיש מזכרוננו, ובפרט אם הוא דבר הנוגע לשמים, ובאם יהיה באפשרי לכתוב מה טוב וגם אם נראה בספר איזה דבר חדש הנוגע לעבודתנו ית' נקשרנו בזכרוננו ונכתבוהו על לוח לבנו והש"י יעזרנו" (קונטרס הנהגות אדם לרבינו אור י"ד) על יסוד דבריו אלו חיבר רבינו את ספרו הלז שכן כל אחד מספריו ערוך על סדר אחד, חדשי השנה, עה"ה, או מסכתות, או סדר המצוות וכדו', אך ספר זה נתייחד בכך שלא נכתב על נושא אחד, כי אם המוצא ימצא בו כינוס עצום של רעיונות ונפלאים ונשגבים, חדשים גם ישנים, דברים עתיקים מדבש מתוקים, ומצורף לזה שיחות צדיקים בתורת הנהגת האדם וחכמת הנפש שנתגלה לו מקורם בתוה"ק. וכך היה דרכו של רבינו, כי תוך שהיה שונה פרקו בש"ס ובזוהר הק' ובתיקונים או בספרי קבלה וספרי צדיקים, וכדרכו בדרך לימודו דלי חספא ומוצא מרגניתא טבא, אז כתב והרחיב כיד ד' הטובה עליו כסגנונו בכל ספריו במדת טובת עין מרובה ללמד את בני"ך דרך ישירה וארחות צדיקים, גם בשמועות ששמע בעצמו מפי רבותיו הקדושים ובשם תלמידו הבעש"ט זיע"א, מקום הניחו לו להתגדר בהם, ובצדקת פזונו כתבם ופירשם בצחות לשונו לפי סדר לימודו, פעם בכה ופעם בכה ולא עפי" סדר ענינים, הכי קרא שמו אגרא דפרקא היינו שכר רווח הויצא מאותן הפרקים עדסיק בהו.

הספר מונה כשלוש מאות סימנים אשר כל אחד מהם הוא ענין בפני עצמו בכל מכמני התורה בדרך הפרד"ס המוסר והחסידות, דברים השווים לכל נפש, וכבר נאמר מפי צדיקים גדולי עולם אשר ספר זה הוא התמצית של כל ספרי רבינו מהרצ"א כי כאן יצק את היסודות והעמודים לבנינים שבנה אח"כ בספריו הק' בני יששכר אגרא דכלה וכו', לפיכך תמצא כאן רובי ההקדמות שהשתמש בהם לדורשיו בכל ספריו, כאן הוא מקור מחצבתם.



כת"י תלמידי רבינו - ספר אגרא דפרקא

הספר אגרא דפרקא כתב יד קדשו של רבינו נפל בחלק חתנו ה"ה הגה"צ המפורסם מו"ה משה שעהנפעלד זצ"ל ממעזיאלברין [זקנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א], והוא טרח להוציאו לאור עולם, ואולם עוד בטרם בא אל הדפוס כבר נשתבש ע"י המעתיק, ואח"כ עוד נתוספו עליו שיבושי הדפוס וכך הודפס במשך השנים כספר בלתי מוגה. זכינו אשר נפל לידינו כתב ידו של חד מתלמידיו הנאמנים של רבינו המחבר, ה"ה החסיד מו"ה יצחק יחיאל הכהן ז"ל שהיה מחונן בעט סופר מהיר ולשון לימודים, הוא העתיק חלק מכתבי הקודש של רבינו בדקדוק רב, ובתוכם כתב"ק הספר אגרא דפרקא

בשלימות, כתב יד זה הנו ברור ומדויק ביותר, וכבר הוחזק הכותב הנ"ל לדקדק על קוצו של יו"ד בהעתיקו מכתבי רבינו, כת"י זה היה ספון בגנזי הגה"ק אדמו"ר בעל אמרי יוסף מספינקא ונמסר לנו ע"י נכדו כ"ק אדמו"ר מהרנ"צ מספינקא שליט"א אשר נהג בנו טובת עין ובנדיבות לבו קבלנו את הכתב יד להדפסה, ובכן בשנת תשנ"ט זכינו לברך על המוגמר בהוצאת הספר לאור עולם מתוקן ומזוכך שבעתיים ותוקנו כל הטעויות מדפוסים קודמים הכל באותיות מאירות עינים כולל הערות הצבי והצדק מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א אשר עשה אזנים לתורה דרכו בקודש בכל ספרי רבינו ובו הובאו מקורות והשוואות לשאר ספרי רבינו.

ת"ל אשר זכינו זה כעשרים שנה מהוצאת הספר האור לראשונה ונתקבל בעז"ה באהדה וחיבה יתירה בכל תפוצות ישראל, ומאז ועד עתה נדפס שוב ושוב זה כעשר מהדורות, ומאז עד הלום נתוספו אצלינו עוד מאות הערות חשובות ובכללן הערות שנתקבלו מאת אחינו בית ישראל הלומדים והצמאים לדבר ה' שזכו להינות מאורו של ספר זה, וכדי שלא למנוע טוב מבעליו, ותהי מלאכתנו לערוך את הספר כולו מחדש וכן הוספנו כותרות לכל מאמר, ומעתה פנים חדשות באו לכאן. כמו כן הוספנו מפתחות על כל פסוקי התנ"ך ומאמרי חז"ל ופוסקים וספרים שהביאם רבינו בדבריו וכן מפתח ענינים מפורט ונקרא **"אגרא דפרקא השלם"**. (530 עמ')

ובכן נחזיק טובה לידידנו וידיד כל בית ישראל העסקן הנודע עומד לנס עמו הרבני הנגיד מו"ה הרב אליעזר קעסטנבוים שליט"א רב ונשיא דקהילה קדושה והכוללים דמשק אליעזר בעיר ברוקלין יצ"ו אשר זכה זה מכבר בהוצאת כמה וכמה מספרי רבינו ובתוכם ספרנו הלז, ימלא ד' כל משאלות לבו לטובה וירוה נחת מכל צאצאיו היקרים ד' עליהם יחי מתוך בריות גופא, אכ"ר.

חיים דלךך כתב המקרא לישנא דמשמע לתרי אפי לפי ששניהם אמות, וא"כ כאן שפירש"י על תיבת כלאם פירוש ב' צריך לומר דשניהם אמת שיהושע חייב אותם שני קנסות הא' ליתנם בבית הכלא והב' להטיל עליהם צרכי צבור ויכלה מהם רוח הקודש, וצריך לבאר דשניהם נרמזו בתיבת כלאם לפי הצעה הנ"ל, וצריך להבין הא בתרי קטלי לא קטלינו ולמה חייבם שני עונשין על חטא א', וצ"ל דגם כאן היו שני חטאים, והוא דרש"י כתב לקמן בפסוק ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה בעבדי אעפ"י שאינו משה עבד מלך כמלך, ובמשה אעפ"י שאינו עבדי שהוא צדיק וקדוש ה', ולפ"ז ג"כ כאן המתנבאים חטאו בשתים הא' מה שהתנבאו שלא ברשות משה והוי כמורה הלכה בפני רבו וכמ"ש בעה"ט בפירוש, והב' שדברו על משה שימות והיה להם להנבא נבואות אחרות, וע"כ פסק עליהם יהושע שני עונשין דהיינו על שהתנבאו שלא ברשות משה יטיל עליהם צרכי צבור ויפסקו מהתנבאות עוד, ועל שדברו סרה על משה שלא יזכה לכנוס לארץ חייבם תפיסה.

וזוהו אומרו אדוני משה פ' שתיים המה רעותיהם הא' שפגמו באדנותו להתנבאות בלי רשותו ורמזו במלת אדוני, והב' משה שעשו דבר שנוגע לעצמותו ואמרו משה מת לפיכך כלאם עשה להם שני עונשים הנ"ל הרמזים במלת כלאם, והשיב לו משה שאין עליהם עונש כלל שעל אותו החטא שאמרו שאינו מכניסם לארץ הלא התנבאו עליך שתעמוד במקומי המוקנא אתה לי וכי יש בינינו קנאה כלום מתקנא אב בבנו ורב בתלמידו, ועל השנית שהמרו נגד כבודו ונבאו בלי השפעתו אמר מי יתן שיהיה כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם ולא יצטרכו להאציל ממנו ורב שמחל על כבודו כבודו מחול. (מראה יחזקאל)

פרקי אבות

שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות (פ"ב מ"א). שאילו היית יודע מתן שכרן ותבין הפרש השכר בין מצוה למצוה הגם שאין מהראוי לעבוד על מנת לקבל פרס עכ"ו יודע לך אשר למצוה פלונית יש כביכול בעיני הש"י יותר נחת רוח ממצוה אחרת ותשתדל באותו מצוה דייקא ביותר ובוה יצדק לך לשון מתן הבן היטב. (ליקוטי מהרצ"א)

יהי כבוד חבירך וכו' ואל תהי נח לכעוס ושוב יום אחד לפני מיתתך (פ"ב מט"ו). שייכות הדברים נ"ל, אם תחשוב שאתה עומד יום אחד לפני מיתתך אז ממילא לא איכפת לך שום קנאה וכבוד של חבירך ולא תיכעוס על שום דבר כמובן, וזה שנתן עצה ושוב שמא הוא יום אחד לפני מיתתך אז תוכל לקיים את כל המדות טובות הנזכרים כאן. (תפוחי חיים)

הגה"צ רבי ישראל אריה זלמנוביץ זצוק"ל אב"ד עכו בעמח"ס "חיי נפש"

ואת המעשה אשר יעשו... הרבי צירף אותו מיד למערכ ההצלה הרוחנית והקיומית שפרס ברחבי אירופה, ושלחו לעיר "בערגן בעלז". שם נתמנה לחבר בית דין הגדול ועסק בעיקר בתקנת עגונות, כמו"כ שימש כראש הישיבה של הקבוצה החסידיה בישיבת "שארית ישראל" של הגאון הגדול רבי גרשון ליבמן זצ"ל. בבערגן בעלזן נשא לאשה את זוג' הרבנית לאה בת הרה"צ המקובל ר' אליהו וייס זצ"ל שהיה בן אחר בן להרה"ק ר' יצחק אייזיק וייס זצוק"ל מסוליאווה בעל תולדות יצחק ובית יצחק. רבינו זוג' פעלו רבות למען מאות זוגות אשר הקימו בשנים אלו את ביתם בבית כנסת בישראל כאשר ביתם משמש כאלם חתונות והם בעצמם משמשים ככאבים ואמם הרוחניים והגשמיים במלוא מובן המילה.

עליתו לארץ ישראל

בשלהי שנת תש"ט, כאשר רוב יושבי המחנה עברו להתגורר במקומות קבועים מי מהם לארה"ק ומי לארה"ב, הגיע גם רבינו למסקנה שתפקידו במקום זה תם, ועליו לעלות לא"י. בהגיעו ארצה הוצע לו רבנות בכפר יונה, ההולכת ומתפתחת בימים ההם ורבים מהעולים לא"י נתיישבו בה, ובהתייעצו גדולי הדור קיבל ע"ע את המשרה. רבינו זצ"ל יסד במקום מקווה טהרה, בית תלמוד תורה ובית יתומים, ואף הקים שם ישיבת "בן חיי"ל" (ע"ש ידידו הטוב ח'נניה יו"ט לייפא בן האדמו"ר מצאנז זצ"ל הי"ד). כמו"כ היה מרבה לשוחח עם אנשים קשי יום שעברו את שבעת מדורי הגיהנום, שבורים ורצוצים, והיה מדרבן ומעודד אותם לשמירת תורה ומצוות.

כעבור עשר שנים בשנת תש"כ תיחק עם הווסדה של קרית צאנז בעיר נתניה להקרא רבינו ע"י מורו ורבו האדמו"ר מצאנז זצ"ל לבוא ולכהן כרבה של קרית מלך, שם אף לקח על עצמו את הפיקוח הרוחני על הת"ת ואף שימש כראש הישיבה במסירת שיעורים וכו', ואף שם הפך ביתו לתל תלפיות, בו היו נקבצים ובאים מכל המי ומי, הדלת נעה על צירה יום ולילה לא תשבות.

כשלוש שנים עמד בראש קהילת צאנז בנתניה ובשלהי שנת תשכ"ב עלה ונתעטר בעטרה של רב העיר עכו שם שימש ברבנות למעלה מח"י שנים, ביתו היה פתוח לרוחה לכל דורש וגדולי ישראל היו משכימים לפתחו להתייעצות בענינים גדולים העומדים על הפרק, כמנהגו כמימים ימימה גם כאן הקים ישיבה אשר ממנה יצאו גדולי תלמידי חכמים ומורי הוראה לישראל, הוא היה אהוב על כל תושבי תלפיות, בו היו נקבצים ובאים מכל המי ומי, הדלת היו לשם ולמופת.

בשנת תשל"ט עבר להתגורר בעיר בני ברק שם ישב באהלה של תורה והתעסק בעיקר בהוצאת ספריו "חיי נפש" ו' חלקים עה"ל ומועדים דרושים וש"ת - עד יומו האחרון אשר נתבקש לשיבה של מעלה בש"ט ביום כ"ג סיון תשס"ג ת.נ.צ.ב.ה.

הוא וחברו ליפאלה על רגליהם לילה שלם כשהם ממלפלים בתורה ולפתע נגלה שכבר זרחה החמה... משיבת קלויזנבורג נטל שוב את מקלו ותרמילו אל עבר העיר ספינקא לחסות בצילו של הרה"ק בעל "חלק יצחק" זצוק"ל הי"ד. שם התנוססה לתפארה הישיבה הרמה בראשות הגאון רבי אביש הורוויץ זצוק"ל חתנו של בעל החלק יצחק, רבי אביש גם הוא קודמיו חיבב את רבינו כבנו ממש. משם שם פעמיו לעבר העיר דעשש לשיבתו של הגה"ק רבי יעקב אלימלך פאנעט זצוק"ל מדעשש הי"ד בעל "זכרון יעקב", והיה דבוק בו בעבודות אהבה וחובה, והרבה קנינים למד אצלו בין בתורת הנגלה ובין בתורת החסידות.

פרק האיש מקדש

בהגיעו לפרקו לקחו לחתן הגה"צ רבי גרשון שטאנבר זצוק"ל דומ"ץ בארשא שהעניק לו בנדוניה סכום נכבד מאוד כדי שיוכל לישוב באהלה של תורה ולעסוק בתורה ללא רחיים על צווארו אלא שקפץ עליו רוגזה של מלחמת העולם השנייה ורבינו גויס לצבא ההונגרי, הוא שרת שם כשלוש וחצי שנים, ובסכום שקיבל מחותנו נאלץ להשתמש בכדי להיצל ממאכלות אסורות ומעבודות בשבת קודש ויי"ט כאשר היה מושא את הממונים עליו בצבא, וכך העלימו עין ממעשיו ומנסיונותיו לרכוש לעצמו מאכלות כשרים, וכן לצאת "לחופשות" לבתי כנסת סמוכים כשהוא מנצל את זמנו בכל רגע פנוי ללימוד התורה.

כשהשתחרר מהצבא אחרי שלוש וחצי שנות סבל וייסורים בגוף ובנפש, נשא בשעה טובה לזוגתו בת הדין מבורשא הי"ד, אך לא האריך ימים בשלוותו מכיון שתקופה קצרה לאחמ"כ כבר עלה הצורך ימ"ש לאיזורם ורבינו הוגלה למדינות שונות ואשתו ובתו נשלחו לאושוויץ שם עלו על המוקד הי"ד.

רבינו שתה את כוס התרעלה עד תומה ועבר שבעת מדורי גיהנום, אך את נפשו ואת שמחת חיו לא הצליחו הרשעים ליטול ממנו, וכשון חמת זעם כאשר שמע כי מורו ורבו האדמו"ר מצאנז זצוק"ל, שרד גם הוא את והוא נמצא במחנה פעלדינג - גרמניה נסע תיחק ומיד למקום מושבו לחסות בצל רבו אשר פקד עליו ליטול את נדו ההוראה ולשמש כרב ומורה דרך ולדאוג לטובת הכלל, ולהדריך לבני ישראל הנותרים לפליטה את הדרך אשר ילכו בה

על ימי לימודו בווישווא, סיפר יהודי שלמד עמו שם: הרב זצ"ל היה לומד ח"י שעות רצופות מכח של מלפפון אחד... וכשלא היה גם את זה, היה יושב ולומד בלי לאכול כלום.

שם בווישווא רכש את תחילת ממלכתו בידעויותיו בתורה, וקנה לו יד ושם בכל מכמני הש"ס כאשר בשתי שנים למד כמעט את כל הש"ס בלימוד שעות רצופות, הן בשיעור העיון והן בבקאות בלי הפסק רגע כמימרא. מווישווא המשיך אל הישיבה הגדולה בחוסט, כששאיפתו אחת לעלות במסילה העולה בית א-ל להשלים את משנת תלמודו אצל הגאון הגדול הרב מהרי"ץ דושינסקאי זצוק"ל שייקר מאוד את עמלו בתורה ואת מידותיו התרומיות והיה אהוב עליו מאוד. בישיבת חוסט למד במשך כשנה.

בהיותו בן ט"ו שנים עבר ללמוד בישיבת "כ"ק האדמו"ר מצאנז קלויזנבורג זצוק"ל אליו נשאר מקושר בכל ליבו ונפש כל ימי חייו, ואכן כאשר בא לחסות בצל כנפי האדמו"ר מצאנז ז"ע היה השמחה רבה, כי היה תלמיד המחכים את רבותיו ורבו ראה בו את התלמיד הראוי להיות "דולה ומשקה", ואף קבע עמו כמה שיעורי לימוד ולמד עמו בצוותא עד השעות האחרות של הלילה.

וסיפר ידידו ר' ורעו הגאון הגדול רבי מנשה קליין זצ"ל גאב"ד אונגוואר, בדברי ההספד שלו על

רבינו זצ"ל, כי כאשר נרדם רבינו בשעת הלימוד, היה האדמו"ר זצ"ל משכיבו על הספה בביתו והיה מכהו בקפטן שלו כדי שלא יהיה לו קר. ונמצא מתקיים בו מאמר חז"ל (אבות ב' י') "הווי מתחמם באורן של חכמים" כפשוטו ממש... כמו"כ סעודתו אשר סעד היה ממה שהכין לו האדמו"ר ז"ע ומשיירי סעודתו, וכן גדל בתורה מתוך שימוש תלמידי חכמים אמיתי ודביקות האדמו"ר ז"ע אשר לא זזה ידו מתוך ידו.

בראות הרב בתלמידו אשר הוא כלי מושלם בקי בכל מכמני התורה, ונוסף על כך ידא ושלה, חרד על דבר ה' ועובדו ביראה ובאהבה, הסמיכו להוראה בהיותו צעיר מאוד לימים והוא כבן שיתסר שנים! באותה תקופה אף התיידד רבינו עם בנו של האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל - הבחור העילוי הק' ח'נניה יו"ט ליפא הי"ד ונוצר ביניהם קשרי אהבה וידידות אמיתית, ויחד היו הגויים ועוסקים ומתעלים בתוה"ק, וסיפר רבינו שפעם אחת עמדו

השבע ביום כ"ג סיון יחול יומא דהילולא של הגה"צ כש"ת רבי ישראל אריה זלמנוביץ זצ"ל אב"ד עכו - חותנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א

תולדותיו של צדיק

רבינו נולד לאביו הרה"ח מ"ה שמואל נטע [פישר] זצ"ל ולאמו מרת פרידא ביום ד' טבת תרע"ז בעיר קעכניא חבל מרמרוש. רבי שמואל נטע "איש תמים היה תלמיד מובהק של הצדיק המפורסם ר' יעקלעל זצ"ל אב"ד מייסקאלץ, ולמד אצלו שמונה שנים והיתה אהבתם כאהבת אב לבן ובן לאב, והיה ממשפחה של בעלי - בתים אבל היו כולם אנשים יראי ה' שמסרו נפשם בשביל קיום התורה. ולכתוב מצדקותו אפילו חלק קטן מחזיק ספר שלם לעצמו..." (מתוך הקדמת רבינו זצ"ל על ספרו חיי נפש אשר כתב בשבחו של אביו)

ביתו של ר' שמואל נטע אף שימש כ"בית ועד לחכמים", כשרבים מגדולי ישראל דאז בהיותם עלי דרך, היו מתארחים בביתו [ולפעמים אף למספר ימים] ומשתעשעים עמו בדברי תורה. ביניהם היה אף הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מוויניץ ז"ע שהעיד עליו בזה הלשון: "ר' שמואל נטע קען נעמען קוויטלאך אזוי ו'ד גרויסע רעבענ'ס". אימו מרת פרידא ע"ה היתה בת הרה"ח המפורא ר' אברהם יהודה הלוי זלמנוביץ זצ"ל, ת"ח מובהק ולא פסק פומיה מגירסה ומתיחס עד בעל הט"ז.

כבר מימי ילדותו של רבינו ניכרו בו שאיפות נאצלות, בכל התחומים הרוחניים הן בתורה והן במידות וכפי שהעידו חבריו וידידיו מאותם הימים כי היו רואים אותו יושב והוגה בתורה במשך שעות רבות ברציפות לא פסק פומיה מגירסא, והיתה זו תורה מתוך הדחק כי היה רעב ללחם ומחסור נורא היו מנת חלקו באותה עת.

מבית אביו אף ינק את ההתבטלות לכל גדולי ישראל, וכבר אז התבלט בגינוני קדושה וחסידות והיה נוסע לצדיקים להסתופף בצל קורתם כשאביו מדרבנו לכך בכל עת מצוא כשהוא אף לוקח אותו עמו בגיל צעיר מאוד בנסיעותיו לרבו בעל "אהבת ישראל" מוויניץ זצוק"ל.

מרבח ישיבה מרבח חכמה

כבר במהלך ימי בחורו גלה למקומות תורה, לקיים את מאמר חז"ל: "הוי גולה למקום תורה". ובהיותו כבן י"ב שנים ומחצה נטל את מקל הנידודים והחל את דרכו בישיבות הקדושות.

ראשית דרכו היתה לעיירה ווישווא לשיבתו של הגה"ק רבי מנחם מענדל זצוק"ל - בעל "שארית מנחם", שם התמלא ראשו ורובו במסכתות הש"ס ועלה והתעלה בתורה וביראת שמים, כשרבו מחבבו מאוד ומעריכו במיוחד בשל יראתו הקודמת לחבתו ושיעורו העצומה, והיה מדגיש את יראת השמים שלו ואת מידותיו הטובות. בישיבת ווישווא אף נערכה שמחת בר המצוה שלו.

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבותינו הקדושים מקאסאן זצוק"ל

מנהגי נישואין (ח"ב)

- ו. החופה נהגו לעשות בעוד היום גדול, והחתן והכלה התענו עד אחר החופה, ובראש חודש לא התענו כלל חוץ מראש חודש ניסן שאז התענו כרגיל.
- ז. רבינו הא"מ הקפיד אצל בנותיו שכל מלבושיהן ומנועליהן מחוט ועד שרוך נעל שלבשו בהיותם בתולות לפני נישואיהן יחלקו לעניות, ולא ילבשו אחר חתונתם שום מלבוש שלבשו לפני חתונתם.
- ח. אבוקות האור דלקו בכל משך החופה גם אם החופה היתה בעוד יום.
- ט. החתן לבש מלבוש העליון על הקיטל כנהוג והכניס שתי ידי בשתי בתי הידים והלך עם המחותנים ל"באדעקן" לכסות פני הכלה לפני הכניסה להחופה.
- י. המנהג היה שאצל הראשון מן הבנים היו אב ואם השושבינים ואצל השני היה הזוג הראשון וכן להלאה, והקפידו שהשושבינים האיש והאשה יהיו מזוגזוג ראשון, גם נהגו הרבה פעמים לכבד בשושבינות לאחד מבני המשפחה או למכובד מהקרובים.

מכתבים למערכת

לכבוד מערכת גליון "הצבי והצדק" הי"ו

בשמחה רבה אני מקבל מדי שבוע בשבוע הגליון "הצבי והצדק", והוא באמת גליון טוב ויפה מלא וגדוש בתורה וחסידות. ברצוני להוסיף לדרשת כ"ק האדמו"ר שליט"א שהובא בגליון הקודם פר' נשא שאמר אחר האסון הנורא שאירע במירון ביום ל"ג בעומר, מה שידוע בשם צדיקים שפירשו הפסוק בתהלים (ק"ז) מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה', כי יש הטועים לחשוב כי רק אלו שנכנסו בצרה ויצאו ממנה צריכים להודות לה', אבל האמת היא כי על אחת כמה וכמה מי שלא נכנס כלל בתוך הצרה שצריך להודות לה'.

ידידכם הדו"ש"ת בלונ"ח

נפתלי עהרענרייך [הגה"צ הרב ממאד שליט"א, ארה"ב]